

Gemeente **Zeist**

RAADSVOORSTEL

Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen

Portefeuillehouder Wethouder Van Dijk
Opsteller Van Hal, Maarten
Zaak/stuknummer 983913/RV26.002
Besluit college 16 december 2025

Ontvangst griffie 18 december 2025
Ronde Tafel
Debat
Raadsvergadering: 3 maart 2026

Onderwerp

Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen

Doel van het voorstel

De nieuwe Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen vast te stellen en conform de geactualiseerde werkwijze te gaan werken.

Voorgesteld besluit

1. De Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen vast te stellen
2. De gemeenteraad stelt vast dat het College van B&W bevoegd is tot het verstrekken van garanties en/of leningen binnen dit beleid. Indien een aanvraag het volledige voorgestelde proces heeft doorlopen en voldoet aan één of meer van de onderstaande criteria, wordt het besluit ter goedkeuring aan de gemeenteraad voorgelegd:
 - De aanvraag voor het instrument is hoger dan 1 miljoen euro, én het niet om een instrument gaat waarbij er minimaal sprake is van 50% risicodeling met een waarborgfonds
 - Er sprake is van een tweede aanvraag vanuit de maatschappelijke organisatie, én het bedrag hoger is dan 250.000 euro.
 - De Business Case, na beoordeling, buiten de risico-bereidheid van de gemeente valt.
 - De signaalwaarde van de stabiliteitsmonitor is overschreden.
3. De signaalwaarde in de stabiliteitsmonitor (onderdeel garanties en borgstellingen) met 8 miljoen euro (van 282 miljoen euro naar 290 miljoen euro) te verhogen.
4. Om het voorgestelde beleid uit te kunnen voeren, wordt er bij de kadernota 2027 een toevoeging van de ambtelijke formatie gevraagd van 0,05 fte per 2027 en 0,1 fte vanaf 2028 (schaal 8).

Besluit Raad

Inhoud (korte samenvatting)

We zien een veranderende maatschappelijke vraag: de samenleving verwacht in toenemende mate dat de gemeente haar maatschappelijke partners ondersteunt bij het realiseren van voorzieningen. Tegelijkertijd biedt bestaande wet- en regelgeving niet altijd voldoende ruimte om hier effectief invulling aan te geven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de casuïstiek rondom de voetbalverenigingen Saestum en V.V. Jonathan.

Om hierop in te spelen is enerzijds een actualisatie nodig van de bouwstenen uit het bestaande borg- en garantstellingbeleid (uit 2011) en haar actualisatie (uit 2014), en anderzijds om een verrijking van

de instrumenten die wij als gemeente aanbieden. Dit alles dient in goede samenhang te gebeuren met de risicobereidheid van de gemeente en de geldende kaders.

De afgelopen periode is ambtelijk onderzoek uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een nota met een integraal beleids- en afwegingskader, waarmee de gemeente Zeist op een transparante en consistente manier kan besluiten over garanties en leningen. Dit kader stelt de gemeente in staat om maatschappelijke meerwaarde duurzaam te stimuleren, terwijl risico's beheersbaar blijven en keuzes aansluiten bij de wettelijke kaders, de financiële positie en het handelingsperspectief van de gemeente.

Met het aangepaste beleid maken we onze denkwijze transparant en toegankelijk voor de samenleving. Het draagt bij aan de voorspelbaarheid en planbaarheid in ons handelen, waar nu nog te vaak sprake is van maatwerk en het ontbreken van een vastgesteld (toetsings)kader.

VERDIEPING

Inleiding (met aanleiding en historie; voorafgaande raadsbesluiten met link)

Met de nota gemeentelijke garanties, geldleningen en participaties in maatschappelijke voorzieningen actualiseren, verbreden en verdiepen wij het bestaande borg- en garantstellingsbeleid uit 2011 en 2014.

Hiermee is het volgende resultaat gerealiseerd:

Een nota met een weloverwogen, integraal beleids- en afwegingskader te ontwerpen waarmee de gemeente Zeist op een transparante en consistente manier kan besluiten over garanties en leningen. Dit kader stelt de gemeente in staat om maatschappelijke meerwaarde duurzaam te stimuleren, terwijl risico's beheersbaar blijven en keuzes aansluiten bij de wettelijke kaders, de financiële positie en het handelingsperspectief van de gemeente.

Vertrekpunt hierbij zijn een tweetal perspectieven:

1. Maatschappelijke, effectieve, meerwaarde
"Het (onderliggend) beoogde doel past binnen het ambitieniveau én het DNA van de gemeente Zeist"
2. Organisatorisch, verantwoorde, risicoafweging
"Het in te zetten instrument kan rechtmatig worden toegepast én past binnen het risicoprofiel en het financiële beleid van de gemeente"

De twee perspectieven zijn als volgt, binnen de context van het vraagstuk, geconcretiseerd;

1. *Bij Zeist past (financiële) stabiliteit, vanuit nabijheid luisteren naar de behoeften in de samenleving, en onderzoeken of er instrumenten beschikbaar zijn die hieraan kunnen bijdragen. Niet actief sturend, maar innovatief dienend. Vanuit deze houding denken we in Zeist mee over wat nodig is om iedereen mee te laten doen. Vanuit gelijkwaardigheid en openheid geven we iedereen de kans om te participeren in en bij het goede leven van Zeist.*
2. *We willen als gemeente in staat blijven goed te functioneren als het financieel en/of economisch tegenzit, tijdig risico's en tegenvallers kunnen opvangen, ruimte bieden voor het realiseren van ambities en tijdig kunnen inspelen op ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.*

Met behulp van deze twee perspectieven zijn er een drietal instrumenten ontwikkeld, waarmee aan de ene kant wordt beoordeeld of de hulp van de gemeente maatschappelijke meerwaarde genereert en aan de andere kant wordt beoordeeld of de hulp past bij de risico-bereidheid van de gemeente. Tot slot wordt er een proces voorgesteld waarmee tijdig kan worden ingespeeld op veranderende risico's.

Wanneer er minimaal sprake is van een gedeeld belang tussen het waarborgfonds en de gemeente, kan de gemeente vertrouwen op het risicobeoordeling van het waarborgfonds (zoals nu ook gebruikelijk is). In situaties waarin het belang of het risico voor de gemeente groter is, worden aanvullend drie gemeentelijke instrumenten ingezet:

1. *Het beleidskader*

Zie het beleidskader als een voorportaal met voorwaarden waar de Business Case op voorhand aan moet voldoen en welke op voorhand zijn te beoordelen. Het gaat er hier om;

- Of de aanvraag past bij de Zeister betekenis van een maatschappelijke voorziening (publiek belang);
- Of de aanvrager heeft voldaan/voldoet aan diverse verplichtingen opgelegd door de gemeente;
- Of de aanvraag past, ook in een rampscenario, binnen de kaders van de stabiliteitsmonitor;
- Of de aanvraag past binnen relevante wet- en regelgeving;
- Of de aanvraag is noodzakelijk voor de aanvrager.

Op het moment dat alle voorwaarden positief worden beoordeeld, wordt de aanvraag op basis van het afwegingskader beoordeeld.

2. *Afwegingskader*

Op basis van het onderzoek zijn er 18 beoordelingscriteria geformuleerd. Het gaat hier om zowel kwalitatieve, financiële als om sectorafhankelijke criteria. Ieder criterium is afzonderlijk gewogen. Met behulp van deze criteria is het mogelijk om het risico van de Business Case in te schatten. Een risico dat effect heeft op het ambtelijke advies, zowel richting het bestuur (in relatie met het maatschappelijke effect) als in de zwaarte en frequentie van de monitoring.

3. *Proces van monitoring*

Gebaseerd op de score uit het afwegingskader wordt de zwaarte en frequentie van de monitoring vastgesteld. De frequentie van monitoring kan incidenteel worden opgeschaald. Ook kan de monitoring periodiek worden aangepast.

Het gehele proces wordt ambtelijk gecoördineerd door het rentecomité.

ARGUMENTEN VOOR EN TEGEN

1. De nota past binnen de bestaande context, geeft invulling aan de behoefte uit de samenleving en beperkt maatwerk binnen de ambtelijke organisatie;

De maatschappelijke vraag verandert: de samenleving verwacht dat de gemeente meer dan voorheen ondersteuning biedt bij voorzieningen van maatschappelijke partners. Bestaande wet- en regelgeving biedt hiervoor niet altijd voldoende ruimte. Op basis van de behoeften delen Waarborgfondsen niet altijd meer de gebruikelijke 50% van de risico's met gemeenten. Dit vraagt om een andere houding van de gemeente. Bij recente aanvragen van voetbalverenigingen Saestum en Jonathan is dit tot uiting gekomen, de bestaande kaders voldeden niet meer, wat heeft geleid tot extra inspanning voor de ambtelijke organisatie.

2. De nota stimuleert het kunnen reflecteren op ons handelen;

In de nota zijn er diverse uitgangspunten opgenomen welke ruimte geven voor reflectie. Na twee jaar evalueren we zowel de doeltreffendheid van het beleid, maar ook de doeltreffendheid van de diverse criteria die zijn gehanteerd.

3. De bestaande nota dateert uit 2014 en was aan actualisatie toe;

Bestaande kaders voldoen nog onvoldoende aan de vraag vanuit de samenleving. Hierdoor is de gemeente op basis van haar bestaande beleid niet altijd in staat om maatschappelijke meerwaarde te creëren. Om dit alsnog te realiseren, moet er op dit moment afgeweken worden van de bestaande kaders.

4. De diverse risico's zijn geïdentificeerd en opgenomen in het beleid.

In de nota is uitgebreid ingegaan op de risico's die het aangepaste beleid met zich meebrengt. Het gaat onder meer om risico's op het gebied van publiek belang, wet- en regelgeving/governance, financiële risico's en risico's voor de gemeentelijke organisatie. Met deze nota is beoogd deze risico's zoveel mogelijk te ondervangen door drie instrumenten: het beleidskader, het afwegingskader en het monitoringsproces. Daarnaast wordt een uitbreiding van de ambtelijke formatie voorgesteld, wordt een duidelijke scheiding voorgesteld rondom de mandatering (en haar beperkingen) door de gemeenteraad en is voorzien in een evaluatie van het beleid na twee jaar.

TOELICHTING

Financiële toelichting

In dit voorstel vragen wij om een uitbreiding van de ambtelijke formatie: 0,05 fte vanaf 2027 en 0,1 fte vanaf 2028. Deze uitbreiding is noodzakelijk om de extra werkzaamheden, die voortvloeien uit het aangepaste beleid, op een zorgvuldige en uitvoerbare manier te realiseren. Dit voorstel wordt dan ook meegenomen bij de Kadernota 2027. Daarnaast wordt voorgesteld om de signaalwaarde te verhogen in de stabiliteitsmonitor (onderdeel garanties en borgstellingen) met 8 miljoen euro (van 282 miljoen euro naar 290 miljoen euro). Door de diverse checks and balances in het voorgestelde proces, zal dit een minimale impact hebben op het weerstandsvermogen.

Juridische aspecten

Zowel Europese, nationale als lokale wetgeving is geanalyseerd ten behoeve van dit onderzoek. De relevante uitkomsten hiervan maken onderdeel uit van het voorgestelde beleid. Tot slot zijn aanbevelingen van de accountant in de nota verwerkt.

Participatie en Duurzame aspecten en samenhang met andere projecten

Niet van toepassing

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

De raad wordt twee keer per jaar in de begroting en jaarrekening (en bijbehorende stabiliteitsmonitoren) geïnformeerd over de garanties en leningen.

Communicatie

De Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen zal intern met de betrokken medewerkers worden gedeeld.

Evaluatie

Evaluatie en een eventuele daaruit volgende actualisatie van het beleid zal na twee jaar aan het college en de raad worden voorgelegd.

BIJLAGEN

1. Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen

RAADSBSLUIT

Behoort bij raadsvoorstel

Nr. RV26.002 - Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen

De raad van de gemeente Zeist;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 december 2025;

BESLUIT:

1. De Nota gemeentelijke garantstellingen, borgstellingen en leningen in maatschappelijke voorzieningen vast te stellen
2. De gemeenteraad stelt vast dat het College van B&W bevoegd is tot het verstrekken van garanties en/of leningen binnen dit beleid. Indien een aanvraag het volledige voorgestelde proces heeft doorlopen en voldoet aan één of meer van de onderstaande criteria, wordt het besluit ter goedkeuring aan de gemeenteraad voorgelegd:
 - De aanvraag voor het instrument is hoger dan 1 miljoen euro, én het niet om een instrument gaat waarbij er minimaal sprake is van 50% risicodeling met een waarborgfonds
 - Er sprake is van een tweede aanvraag vanuit de maatschappelijke organisatie, én het bedrag hoger is dan 250.000 euro.
 - De Business Case, na beoordeling, buiten de risico-bereidheid van de gemeente valt.
 - De signaalwaarde van de stabiliteitsmonitor is overschreden.
3. De signaalwaarde in de stabiliteitsmonitor (onderdeel garanties en borgstellingen) met 8 miljoen euro (van 282 miljoen euro naar 290 miljoen euro) te verhogen.
4. Om het voorgestelde beleid uit te kunnen voeren, wordt er bij de kadernota 2027 een toevoeging van de ambtelijke formatie gevraagd van 0,05 fte per 2027 en 0,1 fte vanaf 2028 (schaal 8).

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2026

De raad voornoemd,

drs. E.M.H. Lemaier, griffier

drs. J. Langenacker, voorzitter